

شماره: ۱۴۰۳-۰۲۱۸
تاریخ: ۱۴۰۳/۰۲/۲۲
پیوست: دارد

سندیکای صنعت برق ایران تنها تشکل اقتصادی کشور با رتبه A+

بسمه تعالی

مدیران عامل محترم شرکتهای عضو سندیکای صنعت برق ایران موضوع: استعلام نظرات اعضا در خصوص گزارش اتاق تهران در ارتباط با مصادیق تبعیض موجود برای بنگاههای دولتی

با سلام و احترام؛

به پیوست تصویرنامه شماره ۱۴/۱۴۰۹/ص مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۰۹ اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران منضم به نامه شماره ۲۷/۱۱۰/د مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۰۳ قائم مقام محترم دبیر شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی، در خصوص ماده (۸) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) جهت استحضار و بهره‌برداری خدمتتان ایفاد می‌گردد.

شایان ذکر است بر اساس ماده ۸ قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی هر امتیازی که برای بنگاههای دولتی و یا وابسته به دولت لحاظ می‌شود، بایستی عیناً و با اولویت برای بنگاهها و فعالیتهای اقتصادی مشابه در بخش خصوصی و تعاونی نیز در نظر گرفته شود. گزارش تهیه شده توسط اتاق ایران ناظر به مصادیق و پیشینه‌ی تبعیضهای مورد اشاره می‌باشد. پیشاپیش از حسن توجه اعضای محترم قدردانی می‌نماید.

مهدی مسائلی

دبیر سندیکا

اقدام کننده؛ معاونت فنی و امور کمیسیونها و کمیته‌ها

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۲/۰۹

شماره: ۱۴/۱۴۰۹/ص

پیوست: دارد

تشخیص اصالت نامه

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

Iran Chamber of Commerce, Industries, Mines & Agriculture

باسمه تعالی

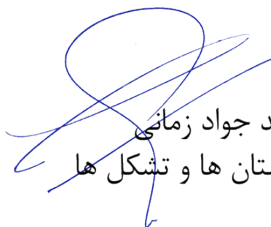
جهش تولید با مشارکت مردم

رؤسای محترم تشکل‌های اقتصادی وابسته به اتاق ایران

با سلام

احتراماً، عطف به نامه شماره ۲۷/۱۱۰/د مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۰۳ قائم‌مقام محترم دبیر شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی، همانگونه که مستحضر می‌باشید بر اساس ماده (۸) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی هر امتیازی که برای بنگاه‌های دولتی با فعالیت‌های اقتصادی مشخص لحاظ می‌گردد باید عیناً و با اولویت برای بنگاه یا فعالیت اقتصادی مشابه در بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیر دولتی در نظر گرفته شود؛ لذا با عنایت به لزوم حذف تبعیض‌های موجود برای بنگاه‌های دولتی نسبت به بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی که امکان رقابت را از بخش خصوصی و تعاونی سلب نموده است شورای راهبری بهبود مستمر کسب و کار اتاق ایران، پژوهشی را در خصوص شناسایی مصادیق تبعیض‌های مذکور به انجام رسانده است که ماحصل آن به پیوست ایفاد می‌گردد.

خواهشمند است دستور فرمایید ضمن ارسال گزارش پیوست به اعضای محترم تشکل، نسبت به جمع‌بندی نقطه‌نظرات آنها و ارسال به این معاونت حداکثر تا روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۱۸ اقدام لازم را معمول نمایند.

سید جواد زمانی
معاون استان‌ها و تشکل‌ها

گزارش مدیریتی استخراج شده از پروژه مصادیق ماده ۸ اجرای

سیاست های کلی اصل ۴۴

مقدمه و تعریف کمک‌های دولتی

پیشینه اقتصاد در ایران تا پیش از تصویب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ در سال ۱۳۸۶ تقریباً دولتی است، و از این تاریخ به بعد با شروع فرآیند خصوصی سازی به تدریج تلاش می‌شود تا بخش خصوصی نیز از نظر اندازه و ورود به عرصه های مهم اقتصادی تقویت شود و در اقتصاد ایران نقش جدی‌تری ایفا کند. فلسفه و نگرش اصلی پشتیبان چنین سیاست بزرگ و تغییر رویکرد اساسی در اقتصاد ایران، به تجارب دهه‌های پیشین اقتصادی در ایران بر می‌گردد که اقتصاد دولتی توان تولید بهره‌ور یعنی خروجی و کیفیت بالا با قیمت پایین و رقابتی را نداشته و فراتر از آن انواع فسادها و رانت‌های مختلف اقتصادی نیز در کنار آن گسترش یافته بود. بنابراین تغییر رویکرد، بخش خصوصی به عنوان نیرویی که بتواند اقتصاد ایران را از وضعیت قبلی نجات دهد ضریب داده شد.

قانون‌گذاران و سیاست‌گذاران ایرانی در ماده ۸ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ اشعار داشته اند که «هر امتیازی که برای بنگاه‌های دولتی مقرر شد، عینا و با اولیت برای بنگاه یا فعالیت‌های اقتصادی مشابه در بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیر دولتی باید در نظر گرفته شود».

کمک دولتی یا اصطلاحاً State Aid از جمله موارد مورد مناقشه در حوزه حقوق اقتصادی هستند. حامیان این دست کمک‌ها به نقش آن در اشتغال‌زایی، ترویج صنایع استراتژیک، توسعه منطقه‌ای، توسعه زیرساختی و افزایش صادرات اشاره کرده و از این منظر، رانت‌های دولتی را مورد حمایت قرار می‌دهند. اما از سوی دیگر مخالفانی نیز وجود دارند که این دست کمک‌ها را زمینه‌ساز اعمال ضدرقابتی‌ای از قیمت‌گذاری تهاجمی، تبعیض در شرایط و قیمت قرارداد، دخالت در ادغام بنگاه‌ها و ... می‌دانند.

کمک‌های دولتی و ناکارایی اقتصادی

منبع اصلی ناکارآمدی ناشی از کمک‌های دولتی، دستکاری آنها در سیگنال‌های بازار است. عموماً دو نوع ناکارآمدی اعم از «ناکارآمدی تخصیصی»¹ و «ناکارآمدی فنی»² به عنوان تبعات ناشی از کمک‌های دولتی مطرح می‌شوند. ناکارآمدی تخصیصی، زمانی به وجود می‌آید که مقادیر نسبی تولید و مصرف کالاهای مختلف بهینه نباشد. ناکارآمدی‌های فنی زمانی به وجود می‌آیند که با در نظر گرفتن کل تولید، تلاشی برای کاهش هزینه‌ها و صرفه‌جویی در مقیاس تولید انجام نمی‌شود که البته بر اساس استانداردهای جدید باید هزینه‌های زیست‌محیطی را نیز در نظر گرفت.

این تداخل با سیگنال‌های بازار می‌تواند دو شکل گسترده داشته باشد. وقتی کمک‌های دولتی به یک یارانه عمومی و فراگیر برای نهاده‌ها³ تبدیل می‌شوند، ناکارآمدی در این نقطه به وقوع می‌پیوندد که اختلافی بین قیمت‌های درک شده توسط عوامل اقتصادی، که تحت تاثیر یارانه‌ها قرار می‌گیرند، و قیمت‌های مبتنی بر هزینه «واقعی» رخ دهد.

وقتی کمک‌های دولتی شرکت‌های خاصی را هدف قرار می‌دهند، مکانیسم داروینی را متخل می‌سازند. بر اساس این مکانیسم، سرمایه باید به کارآمدترین شرکت‌ها تخصیص یابد چراکه چنین بنگاه‌هایی تمایل دارند هزینه‌های کل تولید را به حداقل برسانند و

¹ Allocative Inefficiencies

² Technical Inefficiencies

³ Inputs

اصلاح، کارایی را به حداکثر ممکن افزایش دهند. این اثر می‌تواند هم در سطح درون‌بخشی و هم در سطح بین‌بخشی به وقوع بپیوندد. در سطح بین‌بخشی، کمک‌های دولتی ممکن است سرمایه و نیروی کار را به سمت شرکت‌هایی با کارآمدی کمتر هدایت نماید و به ناکارایی تولید بی‌انجامد. در سطح بین‌بخشی، کمک‌های دولتی ممکن است باعث رشد توده‌وار در بخش‌های مختلف شود یعنی بنگاه‌های تولیدی دست به استخدام گسترده نیروی کار بزنند که اساساً صرفه‌ی اقتصادی و توجیه کارکردی این بنگاه‌ها را با پرسش مواجه خواهد کرد یا حتی با خرید گسترده مواد اولیه، مقیاس تولید خود را به سطح بالایی رسانیده که نتیجتاً باعث آسیب دیدن بنگاه‌های فاقد رانت خواهد شد چرا که بازار را با کالاهای خود اشباع کرده و حاشیه سود یک یا چند بازار بخصوص را به شدت کاهش خواهند داد.

تعریف اتحادیه اروپا از کمک‌های دولتی و ویژگی‌های مطروحه

این کمک‌ها می‌توانند در اشکال مختلفی صورت گیرند از جمله، اجاره‌های کمتر از نرخ بازار، وام‌های آسان، معافیت‌های مالیاتی بخشی و سایر حمایت‌هایی که می‌تواند به یک شرکت مزیت رقابتی دهند. اما اگر قصد داشته باشیم کمک‌های دولتی را تعریف کنیم، بهترین و علمی‌ترین تعریف از این مسئله خاص را باید در اتحادیه اروپا جست. این اتحادیه به دلیل ایجاد یک بازار داخلی، متشکل از کشورهایی مستقل به میزان بیشتری با این پدیده درگیر بوده و تعریف جامع‌تری نیز به دست می‌دهد. بر اساس معاهده عملکرد اتحادیه اروپا (TFEU)، کمک‌های دولتی، «...به اشکالی از منابع مالی تحت کنترل دولت اشاره می‌کند که به صورت داوطلبانه در اختیار شرکت‌ها قرار می‌گیرد و بالقوه می‌تواند رقابت را مخدوش کرده و بر تجارت ... تأثیر بگذارد.»⁴

تقریباً در تمامی مواردی که کمک‌های دولتی اعمال شده‌اند توجیه اقتصادی‌ای چندانی وجود نداشته و این دست کمک‌ها بیشتر متناظر به ملاحظات سیاسی و اجتماعی اعمال می‌شدند. این موضوع در آخرین پژوهش‌ها از جمله پژوهش‌های انجام شده توسط مدرسه علوم اقتصادی پاریس نیز تا حد زیادی مورد تایید و پذیرش قرار گرفته است. در پژوهشی تحت عنوان کمک دولتی: تحلیل اقتصادی و اعمال آن در اتحادیه اروپا⁵ دیوید اسپیکتر⁶ قید می‌کند: «تحقیقات اخیر، به ویژه در حوزه کمک دولتی نشان می‌دهد تخصیص کمک‌ها عمدتاً تحت تأثیر عوامل سیاسی تعیین می‌شوند و نه اقتصادی.»⁷

- به طور خلاصه ۴ قسمت اساسی از تعریف اتحادیه اروپا پیرامون کمک‌های دولتی به شرح زیر است:
۱. مداخله‌ای از سوی دولت یا از طریق منابع دولتی صورت گرفته باشد که بتواند اشکال مختلفی (مانند کمک‌های بلاعوض، معافیت‌های بهره و مالیاتی، ضمانت‌ها، مالکیت‌های دولتی تمام یا بخشی از یک شرکت، یا ارائه کالاها و خدمات با شرایط ترجیحی و غیره.) را در برگیرد؛
 ۲. مداخلات گزینشی و تبعیض آمیز باشد و به منظور ارائه مزیت‌های به شرکت گیرنده باشند؛ به عنوان مثال برای شرکت‌های خاص یا بخش‌های صنعتی یا به شرکت‌های واقع در مناطق خاص.
 ۳. در نتیجه این کمک‌ها، رقابت مخدوش شده یا ممکن است مخدوش شود.
 ۴. این مداخله احتمالاً بر تجارت بین کشورهای عضو تأثیر می‌گذارد.

تعریف سازمان تجارت جهانی از کمک‌های دولتی و ویژگی‌های مطروحه

در پیکره سازمان تجارت جهانی، کمک دولتی برای اولین بار در مذاکرات اروگوئه تعریف و وارد ساختار این نهاد بین‌المللی گردید. به دلیل ماهیت توسعه‌گرا و اولویت‌دهی به کارایی اقتصادی در توصیه‌های این نهاد بین‌المللی، تعریف مورد بحث در سازمان تجارت

⁴ European Commission. (2016). Guidelines on State Aid to Promote Risk Finance Investments. Official Journal of the European Union, C 88, 1-48

⁵ State Aids: Economic Analysis and Practice in the European Union

⁶ David Specter

⁷ Monti, G. (2009). Competition Policy in the EU: Fifty Years on from the Treaty of Rome. Oxford: Oxford University Press

جهانی نیز حائز اهمیت است چراکه بیشتر جنبه مشاوره‌ای داشته و نکات قابل تاملی نیز در این حوزه ارائه کرده است. در ماده ۱ موافقت‌نامه، «یارانه‌ها و اقدامات جبرانی»^۸ اینچنین تعریف و به جزئیات آن پرداخته شده است:

مطابق ماده ۱ موافقت‌نامه یارانه‌ها و اقدامات جبرانی، تعریف کمک به شرح ذیل است:

«از لحاظ موافقت‌نامه حاضر، وجود کمک دولتی در صورتی احراز می‌شود که:

اکمک مالی دولت یا هر رکن عمومی (دولتی) در قلمروی یک عضو سازمان (که در موافقت‌نامه‌ی حاضر «دولت» خوانده می‌شود) وجود داشته باشد. یعنی در مواردی که:

۱. عمل دولت متضمن انتقال مستقیم وجوه (مثال کمک‌های بالعوض، وام و تزریق سرمایه)، انتقالات غیرمستقیم وجوه یا تضمینات باشد (مثل تضمینات وام)
۲. طلب مالی وصول نشود یا از آن چشم پوشی گردد (مثال: مشوق‌های مالی مانند تخفیفات مالیاتی)
۳. دولت کالاها یا خدماتی را بدون وجود توجیهات مربوط به زیرساخت‌ها خریداری نماید.
۴. دولت با یک ساز و کار تامین مالی، پرداخت‌هایی به عمل آورد یا انجام یک وظیفه یا چند مورد از وظایف مذکور در شق‌های ۱ تا ۳ فوق را که به طور معمول بر عهده دولت است را به رکنی خصوصی محول کرده یا به آن دستور انجام آن‌ها را بدهد.

بررسی انواع کمک‌های دولتی و مصادیق آنها در ایران در نتیجه پژوهش‌های انجام شده

ماده ۸ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی نیز اشعار می‌دارد: «هر امتیازی که برای بنگاه‌های دولتی با فعالیت اقتصادی گروه یک و دو ماده (۲) این مقرر شود، عینا و با اولویت برای بنگاه با فعالیت اقتصادی مشابه در بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیر دولتی باید در نظر گرفته شود». همچنین در ماده ۵۲ قانون فوق‌الذکر بیان می‌دارد که: «هر گونه کمک و اعطای امتیاز دولتی (ریالی، ارزی، اعتباری، معافیت، تخفیف، ترجیح، اطلاعات یا مشابه آن)، به صورت تبعیض آمیز به یک یا چند بنگاه یا شرکت که موجب تسلط در بازار یا اخلال در رقابت شود، ممنوع است».

با توجه به مواد فوق‌الذکر، که مبنای پژوهش حاضر را شکل داده، با هدف اصلی شناسایی مصادیق کمک‌ها و امتیازهای دولتی اعم از هر گونه امتیاز (ریالی، ارزی، اعتباری، معافیت، تخفیف، ترجیح، اطلاعات یا مشابه آن) که به بنگاه‌های دولتی و نیز بنگاه‌های وابسته به اعتبارات دولتی (نظیر نهادهای عمومی غیر دولتی، نهادهای نظامی، صداوسیما، سازمان‌ها و موسسات دولتی، نهادهایی که ذکر نام آنها به موجب قانون ضروری است، و ...) به صورت تبعیض آمیز اعطا می‌شود، این بخش از پژوهش طراحی شد.

براساس تحلیل یافته‌ها، الگوهای کلی و مصادیق شناسایی شده که بتوان از آن به عنوان امتیازهای دولتی (هر گونه حمایتی) نام برد که به صورت تبعیض آمیز در بازار اعطا می‌شود و سبب رقابت نابرابر بخش خصوصی و دولتی می‌شوند در جدول ذیل آمده است. در ادامه هر یک از آن‌ها شرح داده می‌شود.

به طور کلی امتیازات شناسایی شده، در ۴ دسته کلی (۱) امتیازهای مالی، (۲) امتیازهای غیر مالی، (۳) امتیازهای مختص مناقصات و (۴) امتیازهای مختص فعالیت‌های اقتصادی نهادهای وابسته به ارگان‌های نظامی تقسیم شده‌اند که در مجموع در بردارنده تعداد ۲۲ عدد مصداق، به ترتیب برابر با ۹ امتیاز مالی، ۸ نوع امتیاز غیر مالی، ۲ نوع امتیاز مختص مناقصات و ۳ نوع امتیاز مختص نهادهای نظامی می‌باشد.

تبعیض در بخشودگی جریمه‌ها	امتیاز های مالی
اعطای انواع تسهیلات و کمک‌های مالی و نقدی مختلف به صورت تبعیض آمیز	
معافیت یا تخفیف مالیاتی (هر نوع از مالیات)	
امتیاز مالی در هزینه‌های ثابت و متغیر تولید اعم از انرژی، املاک و مستغلات،	

⁸ The Agreement on Subsidies and Countervailing Measures

تبعیض در ایفای دیون (چه به صورت زمانی چه به صورت میزان عددی) یا اعطای غیرموجه به شرکت های دولتی	
دسترسی به ارز ترجیحی و دولتی، (دسترسی انحصاری، یا سریعتر و یا با شروط کمتر)	
تبعیض در شروط قراردادهای (از قبیل حذف قید جریمه، جریمه تاخیر اجرای قرارداد، مطابقت با استانداردهای خاص و ..) و یا اجرای مفاد قرارداد	امتیازهای غیرمالی
تبعیض در سرعت و میزان تشریفات ترخیص از گمرک	
دسترسی راحت تر و سریعتر به ضمانت نامه بانکی	
تبعیض در اجرای یک قانون یا مقرر به نحوی که برای برخی بنگاهها به ویژه بنگاههای دولتی همراه با مسامحه باشد و برای دیگر بنگاهها با سخت گیری	
تبعیض در شرایط ارائه خدمت یا تولید محصول	
محدود کردن دسترسی به یک مدل تجاری، فناوری و یا نوآوری برای بخشی از بازیگران	
محدود کردن دسترسی به یک بازار (به صورت کلی، جزئی، جغرافیایی) که به طور کلی ورود بخش خصوصی در قانون منع نشده است.	
تبعیض در شرایط اعطای مجوز	
تبعیض در شرایط قراردادی	
ترجیح دادن به هر نحوی در نمایشگاه های خارجی و داخلی و اعطای غرفه	
تضمین کردن بخشی از بازار برای شرکتها و رقبای دولتی	امتیازهای مختص مناقصات
رقابت شرکت دولتی سازمان متبوع با دیگر شرکت ها و دسترسی به اطلاعات	
بی توجهی به هزینه های تولید بالاتر بخش خصوصی نسبت به بخش دولتی (به دلیل امتیازهای مالی و غیرمالی) و معافیت های مالیاتی شرکت های دولتی موضوع بررسی	
امتیازات مالی در هزینه های تولید متغیر از جمله نیروی انسانی (سرباز)	امتیازهای مختص نهادهای اقتصادی وابسته به بخش نظامی
داشتن اسکله اختصاصی و معافیت یا سهولت بررسی استانداردها و رعایت مقررها و دستورالعمل های تنظیمی	
داشتن اسکله اختصاصی و معافیت های گمرکی	

پیوست: دستور العمل و آیین نامه پیشنهادی جهت کنترل امتیازهای دولتی و اجرای ماده

۸

مقدمه توجیهی قانون

با عنایت به اهداف قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مبنی بر افزایش سهم بخش خصوصی از اقتصاد کشور و ایجاد شرایط برابر اقتصادی و با عنایت به اهداف ماده ۸ قانون مذکور مبنی بر ایجاد زمین بازی برابر برای همه بنگاه‌های اقتصادی اعم از دولتی و غیر دولتی، آیین نامه اجرای ماده ۸ به شرح ذیل مقرر می‌گردد:

بخش نخست - تعاریف

ماده ۱: در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح ذیل به کار برده می‌شود:

الف) امتیاز: هرگونه کمک اعم از نقدی یا غیر نقدی که توسط دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۱ قانون ششم برنامه توسعه به هر بنگاه‌ای اعم از خصوصی یا دولتی یا با سهامداری دستگاه‌های فوق‌الذکر به هر میزانی به صورت مستقیم یا غیر مستقیم با اهدافی مانند رقابت پذیر نمودن شرکت‌ها، حمایت از تولید کننده، حمایت از مصرف کننده، دستیابی به هدفی خاص یا ... اعطا شده باشد امتیاز محسوب می‌شود. از جمله امتیازات مدنظر آیین‌نامه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- **امتیازهای مالی** [هرگونه امتیازی که منفعتی مادی و مالی به صورت مستقیم به بنگاه اعطا می‌شود و نمود عینی در صورتحساب‌ها و ترازنامه بنگاه داشته باشد] مانند: تبعیض در بخشودگی جریمه‌ها، اعطای انواع تسهیلات و کمک‌های مالی و نقدی مختلف به صورت تبعیض آمیز، معافیت یا تخفیف مالیاتی (هر نوع از مالیات)، امتیاز مالی در هزینه‌های ثابت و متغیر تولید اعم از انرژی، املاک و مستغلات، تبعیض در ایفای دیون (چه به صورت زمانی چه به صورت میزان عددی) یا اعطای غیرموجه به شرکت‌های دولتی، دسترسی [آسان‌تر] به ارز ترجیحی و دولتی (دسترسی انحصاری، یا سریعتر و یا با شروط کمتر)، تضمین کردن بخشی از بازار برای شرکت‌ها و رقبای دولتی،
- **امتیازهای غیرمالی** [هرگونه امتیازی که منفعتی مادی به شرکت به صورت غیر مستقیم رسانده و شامل امتیازهای مالی نباشد و نمود عینی در صورتحساب یا ترازنامه بنگاه نداشته باشد] مانند: تبعیض در شروط قراردادی (از قبیل حذف قید جریمه، جریمه تاخیر اجرای قرارداد، مطابقت با استاندارد خاص و ..)، تبعیض در سرعت و میزان تشریفات ترخیص از گمرک، دسترسی راحت‌تر و سریعتر به ضمانت نامه بانکی، و یا اجرای مفاد قرارداد، تبعیض در اجرای یک قانون یا مقرر به نحوی که برای برخی بنگاه‌ها به ویژه بنگاه‌های دولتی همراه با مسامحه باشد و برای دیگر بنگاه‌ها با سخت‌گیری، تبعیض در شرایط ارائه خدمت یا تولید محصول، محدود کردن دسترسی به یک مدل تجاری، فناوری و یا نوآوری برای بخشی از بازیگران، محدود کردن دسترسی به یک بازار (به صورت کلی، جزئی، جغرافیایی) که به طور کلی ورود بخش خصوصی به آن بازار در قانون منع نشده باشد، تبعیض در شرایط اعطای مجوز، تبعیض در شرایط قراردادی، ترجیح دادن به هر نحوی در نمایشگاه‌های خارجی و داخلی و اعطای غرفه، رقابت شرکت دولتی سازمان متبوع با دیگر شرکت‌ها و دسترسی به اطلاعات و ...
- **امتیازهای خاص بنگاه‌های وابسته به نهادهای نظامی** مانند: امتیازات مالی در هزینه‌های تولید متغیر از جمله نیروی انسانی (سرباز)، داشتن اسکله اختصاصی و معافیت یا سهولت بررسی استانداردها و رعایت مقرره‌ها و دستورالعمل‌های تنظیمی، داشتن اسکله اختصاصی و معافیت‌های گمرکی و ...
- **امتیازهای مختص مناقصات:** نظیر تضمین کردن بخشی از بازار برای شرکت‌ها و رقبای دولتی، رقابت شرکت دولتی سازمان متبوع با دیگر شرکت‌ها و دسترسی به اطلاعات.

ب) شورای رقابت: شورای رقابت مندرج در فصل نهم قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴

ج) بنگاه: بنگاه مندرج در ماده ۱ قانون اجرای سیاست ها کلی اصل ۴۴

د) آزمون تعادل: آزمونی که طی آن شورای رقابت، نوع و میزان امتیازهای اعطا شده به بنگاه، شرایط رقابتی قبل و بعد از اعطای امتیاز به بنگاه دریافت کننده امتیاز در بازار از قبیل سهم بازار و میزان تمرکز در بازار را سنجیده و در صورت مشاهده تغییر به نفع بنگاه دریافت کننده در آن صورت، نتیجه آزمون تعادل مثبت خواهد بود. در غیر این صورت منفی خواهد بود.

ه) نهاد عمومی: هرگونه موسسه دولتی، دستگاه اجرایی و نهاد عمومی غیر دولتی مندرج در فصل اول قانون مدیریت خدمات کشوری

بخش دوم: رویه رسیدگی

ماده ۲: دستگاه‌های اعطا کننده امتیاز و نیز بنگاه‌های دریافت کننده امتیاز موظفند که پیش از اعطا یا دریافت هرگونه امتیاز مندرج در این آیین‌نامه، دریافت آن امتیاز را در فرم استاندارد به شورای رقابت اعلام نموده و در صورت تایید شورای رقابت آن را اعطا یا دریافت نمایند. در صورت اعلام هر یک از ارائه دهندگان یا گیرندگان امتیاز، وظیفه اعلام از دیگر طرفین ساقط خواهد شد.

تبصره ۱: امتیازهایی با ارزش کمتر از ده میلیارد تومان در مدت زمان یکسال مشمول این ماده نخواهند شد.

تبصره ۲: تمامی امتیازهای که مالی نیستند باید به شورای رقابت اعلام شوند.

تبصره ۳: فرم استاندارد مجوز اعطا یا دریافت امتیاز توسط شورای رقابت ظرف شش ماه تهیه شده و در دسترس خواهان از طریق وبگاه شورای رقابت قرار خواهد گرفت.

ماده ۳: شورای رقابت میتواند هرگونه امتیاز موضوع این آیین‌نامه را بر حسب شکایت اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی یا اعلام پسینی نهاد اعطا کننده یا بنگاه گیرنده یا راسا بررسی کرده و آن امتیاز را بر حسب تشخیص خود تایید یا رد کند. شروع رسیدگی به یک امتیاز به صورت رسمی به اعطا کننده امتیاز و دریافت کننده آن اعلام خواهد شد.

تبصره: شروع بررسی شورای رقابت مانع از اعطای امتیاز خواهد شد.

ماده ۴: شورای رقابت موظف است ظرف مدت زمان ۶۰ روز، درخواست یا شکایت ارائه شده را بررسی کرده و با استناد به نتایج آزمون تعادل یا دیگر روش‌ها، جهت ارزیابی تبعیض آمیز بودن کمک و همچنین احتمال تحدید اساسی رقابت یا ایجاد اختلال جدی، مشروح نظر خود را به صورت کتبی به نهاد عمومی یا بنگاه متقاضی یا شخص شاکی اعلام و درخواست مورد نظر را تأیید یا رد کرده یا آن را محل رقابت تشخیص دهد. در صورت عدم اعلام نظر نهایی شورای رقابت در مدت زمان مشخص شده در مورد درخواست بررسی اعطای امتیاز، نهاد عمومی یا بنگاه متقاضی مجوز ارائه یا بهره‌مندی امتیاز مدنظر خود را دارا خواهد بود. این مسئله مانع رسیدگی پسینی سازمان ناظر نخواهد بود.

تبصره: در صورت نیاز، شورای رقابت می‌تواند یک هفته پیش از پایان موعد مقرر، مهلت رسیدگی را برای یک دوره ۳۰ روزه دیگر پس از پایان موعد اولیه تمدید کند.

ماده ۵: شورای رقابت می‌تواند علاوه بر رد یا تایید امتیاز ارائه شده، شرایط خاصی را برای اعطا آن امتیاز در نظر گیرد تا نهاد عمومی یا بنگاه متقاضی با رعایت آن شرایط بتواند امتیاز مدنظر خود را اعطا کرده یا از آن بهره‌مند شود.

تبصره: امتیاز اعطا شده باید برای یکبار و به میزان مشخص اعطا شود. کمک دوباره ممنوع خواهد بود. در صورت ارائه درخواست اعطای امتیاز ثانویه، تشخیص یکسان بودن ماهیت امتیازها بر عهده شورای رقابت خواهد بود.

ماده ۶: شورای رقابت موظف است کمک‌ها و امتیازات اعطا شده پیش از تصویب این آیین‌نامه و نیز کمک‌ها و امتیازات تأیید شده را هر ۶ ماه یکبار بررسی کند و در صورت عدم احراز مجموع مولفه‌های ذیل، حکم به توقف امتیاز اعطا شده صادر نماید:

- افزایش کیفیت خدمات یا کالا
- کاهش قیمت در میان مدت و بلند مدت
- خلق نوآوری یا فناوری برتر

بخش سوم - ضمانت اجرا

ماده ۷: در صورتی که شورای رقابت امتیاز اعطا شده را با استناد به مثبت بودن نتیجه آزمون تعادل یا دیگر روش‌ها، مخل رقابت موضوع مواد ۴۴ و ۴۵ و ۵۲ فصل نهم قانون اجرای سیاست‌های کلی بدانند، نهاد عمومی اعطا کننده امتیاز موظف است شرایط را در بازار مورد نظر به وضعیت پیش از اعطای آن کمک بازگرداند. همچنین بنگاه بهره‌مند از امتیاز نیز موظف به بازگرداندن اصل امتیاز و سود حاصل از آن امتیاز به خزانه کل کشور خواهد بود. تشخیص شرایط پیش از اعطای امتیاز بر عهده شورای رقابت خواهد بود. همچنین شورای رقابت بنابر تشخیص خود می‌تواند هر یک از مجازات‌های ماده ۶۱ را نیز به عنوان ضمانت اجرا برای هر کدام از اعطاکنندگان و یا دریافت‌کنندگان امتیاز در نظر گیرد.

ماده ۸: در صورتی که نهاد عمومی علی‌رغم حکم ممنوعیت اعطای امتیاز، مبادرت به اعطای این امتیاز نموده باشد، بالاترین مقام آن سازمان بنابر حکم شورای رقابت به یکی از مجازات‌های فصل سوم قانون تخلفات اداری محکوم خواهد شد. صدور این حکم بر عهده مقام قضایی شورای رقابت است.

ماده ۹: خواهان‌ها و خوانده‌ها در صورت شکایت و نهاد اعطا کننده و بنگاه گیرنده امتیاز در صورت ثبت درخواست می‌توانند ظرف دو هفته از اعلام رسمی حکم سازمان ناظر، اعتراض خود را برای تجدید نظر در شورا ثبت کنند. هیئت تجدید نظر موظف است که ظرف مدت زمان ۳۰ روز حکم خود را صادر کند. رای تجدید نظر قطعی است.

ماده ۱۰: اعداد مندرج در این آیین‌نامه متناسب با تورم سالانه اعلامی توسط بانک مرکزی به روز خواهند شد.